

Kulturminner i skog

Alle spor etter menneskelig aktivitet opp gjennom tidene kan anses som kulturminner. Definisjonen av kulturminner i [kulturminneloven](#) dekker både fysiske ting som ruiner fra gamle bygninger, fangstgroper, gamle veier eller gravhauger, og områder det knytter seg tradisjon, tro eller historiske hendelser til. Slike områder kalles gjerne kulturmiljøer. Hensikten med kulturminneloven er å verne om vår kulturarv og identitet.

Fredning av kulturminner

Kulturminner fra før år 1537 er automatisk fredet. Det samme gjelder samiske kulturminner fra før år 1917 eller eldre. Endringer og inngrep på et automatisk fredet kulturminne må godkjennes av myndighetene. Det er med andre ord forbudt å blant annet grave ut, flytte på, tildekke eller skade et slikt kulturminne uten tillatelse.

I tillegg til fredning av selve kulturminnet, blir også et mindre område rundt fredet. Dette kalles gjerne for en sikringssone. En slik sikringssone er normalt på minimum fem meter, i alle retninger fra kulturminnets synlige ytterkanter. Denne sonen er underlagt like strengt vern som selve kulturminnet.

Fangstanlegg for elg, et kulturminne. Foto: Jon Eivind Vollen

Kulturminner fra «nyere tid» (etter 1537) vernes gjerne gjennom en [vedtaksfredning](#), altså gjennom et eget vedtak. Nye fredede kulturminner skal tinglyses som fredet eiendom. Ved oppdagelse av et nytt kulturminne skal ansvarlig kulturminnemyndighet varsles.

Skogbruk og kulturminner

Kun en brøkdel av alle kulturminner i Norge er kjent og registrert. Mange av de uregistrerte kulturminnene finnes i skog, og kan være svært vanskelige å se under vegetasjonen. Dette bør man ta forbehold om under skogbrukstiltak slik som hogst, gjødsling, markberedning og planting.

Skal man foreta skogbrukstiltak i områder med kjente kulturminner som potensielt kan ta skade, skal de ansvarlige for kulturminneforvaltning i kommunen kontaktes. I enkelte tilfeller vil man kunne avklare enkelte unntak. For eksempel hvis et område består av flere forekomster av like typer kulturminner, slik som kullgroper, og at å ta hensyn til samtlige av disse vil gjøre en hogst urasjonelt og vanskelig.

Kartlegging og hensyntagning av kulturminner bør være en sentral del av driftsplanleggingen. Ved å benytte seg av kartløsningen [Kilden](#) fra NIBIO får man oversikt over kjente kulturminner. Det bør også foreligge rutiner for hvordan man skal håndtere og rapportere uheldige hendelser knyttet til skogbrukstiltak og kulturminner.

Vanlige kulturminner i skog:

- hustufter og eksisterende bygninger
- gravrøyser og gravhauger
- fangstanlegg for hjortedyr
- kullgroper og jernutvinningsanlegg
- spor etter jordbruk

Kilder

Follum, J.-R. 2010. Kulturminner og landbruk. Skogbrukets kursinstitutt

Miljøstatus. Fredete bygninger. <http://www.miljostatus.no/fredete-bygninger>. Nedlastet 27/08/2018

Tomter, S. M og Dalen, L. S. (red). 2018. Bærekraftig skogbruk i Norge. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)